

สินเชื่อการค้า (Trade Credit)

สินเชื่อการค้า (TRADE CREDIT) คืออะไร

สินเชื่อการค้า ในที่นี้หมายถึงสินเชื่อที่ผู้ซื้อได้รับจากผู้ขายสินค้าและบริการโดยตรง (ไม่นับรวมการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน เพื่อการซื้อสินค้า) โดยรวมถึงการชำระค่าสินค้าและบริการล่วงหน้าบางส่วนจากผู้ซื้อให้แก่ผู้ขาย ซึ่งมีระยะเวลาการชำระค่าสินค้าและบริการส่วนที่เหลือทั้งในระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) และระยะยาว (1 ปีขึ้นไป) ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 เป็นระยะสั้น สินเชื่อการค้ามีทั้งสินเชื่อการค้าในประเทศ และสินเชื่อการค้ากับต่างประเทศ ในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะสินเชื่อการค้ากับต่างประเทศเท่านั้น รวมทั้งพิจารณาเฉพาะสินเชื่อที่เกิดจากการค้าขายสินค้าไม่รวมการค้าบริการ ทั้งนี้ สินเชื่อการค้าแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ

1. **ด้านสินทรัพย์ (Asset)** หมายถึงกรณีที่ผู้ส่งออกของไทย ขายสินค้าให้ผู้ซื้อในต่างประเทศ โดยผู้ซื้อชำระหนี้ค่าสินค้าต่อผู้ขายตามที่ตกลงกัน คือได้รับสินค้าก่อนที่จะมีการชำระเงิน หรือมีระยะเวลาที่จะชำระเงินหลังจากที่ได้รับสินค้านั้นๆ ไว้เป็นกรรมสิทธิ์แล้ว
2. **ด้านหนี้สิน (Liability)** หมายถึงกรณีที่ผู้นำเข้าของไทย ซื้อสินค้าจากผู้ขายในต่างประเทศ โดยผู้นำเข้าชำระหนี้สินต่อผู้ขายตามที่ตกลงกัน คือได้รับสินค้าก่อนการชำระเงิน หรือมีระยะเวลาที่จะชำระเงินหลังจากที่ได้รับสินค้านั้นๆ ไว้เป็นกรรมสิทธิ์แล้ว

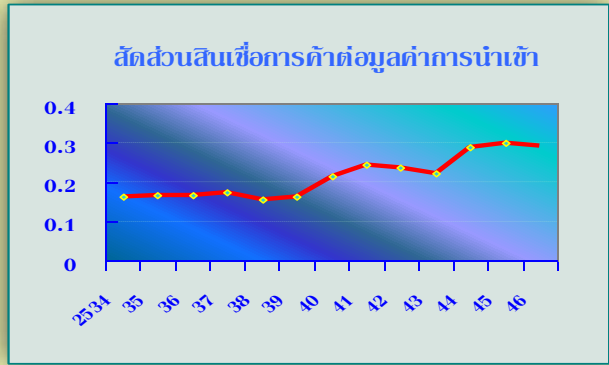
สินเชื่อการค้ามีความสำคัญอย่างไร

สินเชื่อการค้ากับต่างประเทศทั้งด้านสินทรัพย์และหนี้สิน มีความสำคัญมากในเชิงข้อมูลสถิติ เพราะปัจจุบันมีมูลค่าสูงถึงระดับหลายพันล้านดอลลาร์ สรอ.ต่อปี เนื่องจากมูลค่าสินเชื่อการค้าแปรผันไปกับมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นทุกปี (ณ เดือน พ.ศ.2553 มูลค่าสินเชื่อการค้าด้านสินทรัพย์และหนี้สินเท่ากับ 7.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และ 13.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ตามลำดับ) นอกจากนี้มูลค่าของสินเชื่อการค้าทั้งในด้านสินทรัพย์และหนี้สินยังมีความหมายหรือนัยสำคัญในเชิงเศรษฐกิจด้วย ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ประเทศไทยมีสินเชื่อการค้าด้านสินทรัพย์สูง (ผู้ส่งออกไทยให้สินเชื่อแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศมาก) แต่ผู้ซื้อสินค้าออกของไทยมีปัญหาไม่สามารถชำระหนี้สินเชื่อการค้าได้ตามกำหนด ผู้ส่งออกไทยและประเทศไทยก็มีความเสี่ยงสูงที่จะไม่ได้รับรายได้จากการส่งออกสินค้านั้นภายในระยะเวลาที่ควรจะได้รับด้วย หรือในกรณีที่ประเทศไทยมีสินเชื่อการค้าด้านหนี้สินสูง (ผู้นำเข้าไทยมีหนี้สินเชื่อการค้ากับผู้ขายในต่างประเทศมาก) หากอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินที่ใช้ชำระค่าสินค้ากลับแข็งค่าขึ้นมาก ผู้นำเข้าไทยก็จะมีภาระที่จะต้องชำระหนี้สินค่าสินค้านั้นมากขึ้นตามไปด้วย เป็นต้น

สินเชื่อการค้ากับต่างประเทศทั้งด้านสินทรัพย์และหนี้สินถือเป็นรายการสำคัญรายการหนึ่งของเงินทุนเคลื่อนย้ายไหลเข้า-ออก (Inflow-outflow) ในบัญชีดุลการชำระเงิน และเป็นรายการสำคัญที่เป็นยอดคงค้าง (Stock) ในบัญชีฐานะการลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment Position - IIP) ด้วย นอกจากนี้ ยอดคงค้างสินเชื่อการค้าเฉพาะด้านหนี้สิน ยังถูกบันทึกเป็นรายการหนึ่งในบัญชีหนี้ต่างประเทศด้วย ตามคู่มือการจัดทำข้อมูลหนี้ต่างประเทศ (External Debt Guide) ของ IMF อย่างไรก็ตามหากจะผลกระทบของสินเชื่อการค้าที่มีต่อภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศ จำเป็นต้องดูผลสุทธิของสินเชื่อการค้า (ทั้งด้านสินทรัพย์และหนี้สิน) ที่ปรากฏในบัญชีฐานะการลงทุนระหว่างประเทศ (IIP) ด้วยจึงจะครบถ้วน

ทำไมต้องทำการสำรวจข้อมูลสินเชื่อการค้า

ก่อนปี 2547 สปท. ได้ใช้ข้อมูลสินเชื่อการค้าที่รับโดยตรง จากแบบรายงานธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ (แบบรายงาน ธ.ศ.) เผยแพร่มา โดยตลอด และหลังจากประกาศยกเลิกแบบรายงาน ธ.ศ. ทั้งหมดในปี 2547 สปท. ใช้วิธีการประมาณการมูลค่าสินเชื่อการค้าด้านหนี้สินโดยเทียบเป็นสัดส่วนกับมูลค่านำเข้าสินค้า โดยอิงสัดส่วนฯ ที่ได้จากโครงสร้างวิธีการชำระหนี้สินค้าในช่วงปี 2544-2546 ส่วนสินเชื่อการค้าด้านสินทรัพย์ ใช้วิธีประมาณการเทียบเป็นสัดส่วนกับมูลค่าส่งออก ซึ่งการใช้สัดส่วนประมาณการดังกล่าวก่อนข้างจะกล่าวโดยตลอด ตระหนักดีถึงข้อด้อยของวิธีประมาณการดังกล่าว เนื่องจากอยู่ภายใต้ข้อสมมติว่า สัดส่วนสินเชื่อการค้ากับมูลค่าส่งออกและนำเข้า จะต้องคงที่ ทั้งที่หากย้อนไปในอดีตก่อนปี 2547 ที่ข้อมูลสินเชื่อที่รับโดยตรง จากแบบรายงาน ธ.ศ. สัดส่วนดังกล่าว มิได้คงที่แต่มีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนั้น สปท. จึงเห็นความจำเป็นในการปรับปรุงข้อมูลสินเชื่อการค้าให้มีความถูกต้อง และสะท้อนภาวะที่เป็นปัจจุบัน จึงได้เริ่มสำรวจข้อมูลสินเชื่อการค้าจากผู้ส่งออกและ นำเข้าสินค้าในปี 2548 (สอบถามยอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2547) และ ปี 2550 (สอบถามยอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2549) เพื่อเทียบเคียงผลปรากฏว่ายอดคงค้างทั้งด้านสินทรัพย์และหนี้สินสูงกว่ายอดคงค้างที่เผยแพร่อยู่ในปัจจุบันมาก แต่เพื่อให้แน่ใจในผลดังกล่าวจึงยังมีได้เผยแพร่แต่ได้ทำการสำรวจต่อเนื่องในปี 2551 (สอบถามยอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2550) และในการสำรวจครั้งล่าสุด ปี 2552 (สอบถามยอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2551) เพื่อยืนยันว่ายอดคงค้างที่ได้จากการสำรวจมีมูลค่าสูงกว่าข้อมูลที่เผยแพร่จริงรวมทั้ง

ได้ปรับปรุงกรอบการสำรวจ โดยการสุ่มสำรวจผู้ส่งออก-นำเข้า แบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามมูลค่าการค้า และนำประเภทธุรกิจ (ISIC : International Standard Industrial Classification) มาเป็นปัจจัยร่วมในการสุ่มตัวอย่าง อีกทั้งปรับวิธีการประมาณผลจากตัวอย่างขึ้นเป็นประชากรให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สินเชื่อการค้าปรับปรุงใหม่ทำให้สินทรัพย์และหนี้สินต่างประเทศของไทยเป็นอย่างไร

การปรับข้อมูลสินเชื่อการค้าที่ได้จากการสำรวจตั้งแต่ปี 2547-2551 ลงในทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่า ณ สิ้นปี 2551 จะทำให้ไทยมีสินทรัพย์ต่างประเทศเพิ่มขึ้นประมาณ 14 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ขณะที่ยอดคงค้างสินเชื่อการค้าด้านหนี้สินเพิ่มขึ้นประมาณ 11 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ดังนั้น ผลสุทธิที่ได้คือทรัพย์สินสูงกว่าหนี้สินประมาณ 3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งจะปรากฏในบัญชีฐานะการลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งแสดงงบดุล (Balance Sheet) ของประเทศที่ปรับตัวดีขึ้น

สปท. จะเผยแพร่ผลสำรวจข้อมูลสินเชื่อการค้าเมื่อไร

สปท. ได้ดำเนินการสำรวจสินเชื่อการค้ามาถึง 4 ปี รวมทั้งปรับปรุงวิธีการสุ่มตัวอย่างหลายวิธีจนแน่ใจว่าค่าประมาณการที่ใช้อยู่ต่ำกว่าค่าจริง สปท. พร้อมทั้งจะเผยแพร่ข้อมูลชุดใหม่ในเดือนกันยายน 2553 พร้อมกับผลการสำรวจฐานะการลงทุนระหว่างประเทศซึ่งมีกำหนดปรับข้อมูลในเดือนกันยายนของทุกปี โดยจะเผยแพร่ข้อมูลอนุกรมเวลาย้อนหลังถึงปี 2547

